

O'ZBEKISTONDA INSON KAPITALINI OSHIRISH UCHUN AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHOTLAR

Toshtemirov Sardor G'olib o'g'li-

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti

Karyera markazi bosh mutaxassisi

E-mail: tsardor2105@gmail.com

Ibodullayev Navro'zbek Ikram o'g'li -

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti 2-bosqich talabasi

E-mail: n.ibodullayev@tsue.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda inson kapitalini rivojlantirish yo'nalishida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, ta'lim sifati, sog'liqni saqlash tizimi, mehnat bozori va innovatsion salohiyatni kuchaytirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar tahlil qilinadi hamda ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: inson kapitali, islohotlar, ta'lim tizimi, mehnat bozori, innovatsiya, iqtisodiy o'sish.

Abstract. This article analyzes the reforms being implemented in Uzbekistan to develop human capital, in particular, comprehensive measures aimed at strengthening the quality of education, the healthcare system, the labor market, and innovative potential, and highlights their impact on economic growth.

Keywords: human capital, reforms, education system, labor market, innovation, economic growth.

Аннотация. В статье анализируются реформы, реализуемые в Узбекистане по развитию человеческого капитала, в частности комплексные меры, направленные на укрепление качества образования, системы здравоохранения, рынка труда и инновационного потенциала, а также освещается их влияние на экономический рост.

Ключевые слова: человеческий капитал, реформы, система образования, рынок труда, инновации, экономический рост.

Inson kapitali — bu aholi sog'lig'i, bilim va ko'nikmalarining yig'indisi bo'lib, u mamlakat iqtisodiy salohiyatini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. XXI asrda texnologik inqilob va globalashuv jarayonlari inson kapitaliga bo'lgan talabni keskin oshirdi. O'zbekiston Respublikasi ham "O'zbekiston-2030"^[5] strategiyasida inson kapitalini rivojlantirishni milliy taraqqiyotning asosiy yo'nalishi sifatida

belgilagan. Shu bois, O'zbekiston hukumati so'nggi yillarda ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnat bozori va kasbiy qayta tayyorlash sohalarida keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda. Inson kapitali mavzusida yurtimizdagi ilmiy soha vakillari ham tadqiqotlar amalga oshirishgan, xususan, A.Abduvohidov va S.Kamilovalar o'z maqolasida "Bugungi iqtisodiyotni harakatlantiruvchi muhim dastaklardan biri – bu inson kapitali hisoblanadi. Inson

kapitali sifatini yaxshilash va uni rivojlantirish iqtisodiy o'sish uchun muhim shartdir" degan fikrlarni ilgari surgan^[6]. Ushbu tezisda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, sog'liqni saqlash xizmatlarini takomillashtirish va mehnat bozorini rivojlantirish orqali inson kapitalini oshirishga qaratilgan asosiy chora-tadbirlar tahlil qilinadi.

Yuqorida ustuvor qilib qo'yilgan qatlamlarda islohotlar, amaliy tajribalar qo'llanilib kelinmoqda:

1. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish:

– Kasbiy va texnik ta'limni rivojlantirish. 2017—2024–yillarda mamlatda kasb-hunar kollejlari tarmog'i kengaytirildi, ularning zamonaviy laboratoriya va amaliy mashg'ulot bazalari tashkil qilindi. Masalan, 2023–yilda "Yoshlar kelajagi" dasturi doirasida 50 dan ortiq IT va muhandislik yo'nalishlari ochildi. Bu chora o'quvchilarning bozor talabiga mos malaka olishiga xizmat qilmoqda.

– Oliy ta'limda innovatsiyalar joriy etish. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2022–yil avgustida qabul qilgan "Oliy ta'limni rivojlantirish strategiyasi" qarori asosida xorijiy universitetlar bilan hamkorlikda qo'shma bakalavriat va magistratura dasturlari yo'lga qo'yildi. Natijada 2024–yilda 1 200 nafar talaba chet ellik professor-o'qituvchilar darslarida qatnashdi.

– O'qituvchilar malakasini oshirish. 2020—2023–yillarda pedagog kadrlar uchun 5 bosqichli malaka oshirish kurslari joriy etildi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlariga ko'ra, ushbu kurslarni tamomlagan o'qituvchilarning 87 % i yangi pedagogik metodlarni amaliyotga joriy qildi.

2. Sog'liqni saqlash va mehnat salomatligi.

– Sog'liqni saqlash infratuzilmasini kengaytirish. 2019—2024–yillarda viloyat markazlarida zamonaviy poliklinikalar va tibbiyot markazlari qurildi. Jahon banki tadqiqotlariga ko'ra, bunday investitsiyalar sog'liqni saqlash xizmatlari qamrovini 15 % ga oshirdi. Bu aholi mehnatga layoqatini yaxshilashga xizmat qiladi.

– Mehnat muhofazasi va profilaktika. 2021–yildan joriy etilgan yangi mehnat kodeksi mehnat sharoitlarini nazorat qilishni kuchaytirdi. Xususan, xavfli sanoat korxonalarida ishchilarga majburiy tibbiy ko'riklar va profilaktik kurslar tashkil qilinmoqda.

3. Mehnat bozori va kasbiy ko'nikmalar.

– Bandlik dasturlari va yoshlar amaliyotlari. "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash" loyihasi doirasida 2022–yildan buyon 30 000 nafar yosh ixtisoslashgan amaliyotlardan o'tdi. Mineconomy.uz ma'lumotlariga ko'ra, amaliyotni muvaffaqiyatli tamomlaganlarning 65 % i ish bilan ta'minlandi.

– Uzluksiz kasbiy ta'lim va qayta tayyorlash. 2023–yilda "Hayot bo'yi o'rganish" platformasi ishga tushirildi. Platformada 100 dan ortiq onlayn kurs mavjud bo'lib, unda qatnashganlarning 72 % i o'z sohasida yangi ish imkoniyatlari topdi

O'zbekiston hukumati inson kapitalini rivojlantirish uchun ta'lim, sog'liqni saqlash va mehnat bozori sohalarida keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda. Kasbiy ta'lim va oliy ta'limda innovatsiyalar joriy etilishi, tibbiy infratuzilmani kengaytirish hamda uzluksiz kasbiy qayta tayyorlash tizimlari mehnatga layoqatli

aholini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Biroq, mintaqalararo tafovutni kamaytirish va innovatsion tadqiqotlarga sarmoya kiritishni kuchaytirish zarur. Kelajakda O'zbekiston xalqaro standartlarga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash va sog'liqni saqlash sifatini yanada oshirish orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi <https://www.lex.uz/uz/>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risidagi PF—158-son Farmoni <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti <https://cbu.uz/oz/>
4. <https://www.researchgate.net/publication/373741218> INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISHDAGI YONDASHUVLAR?utm_source
5. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
6. <https://www.researchgate.net/publication/373741218> INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISHDAGI YONDASHUVLAR?utm_source